

Позиция на Република България

Относно: Определяне на национални цели по стратегията „Европа 2020”

България си поставя като отправна точка постигането на следните специфични цели, съответстващи на общоевропейските цели по „Европа 2020”:

1. Достигане на 76% заетост сред населението на възраст 20-64 г. до 2020 г.

2. Инвестиции в НИРД между 1.4 и 2% от БВП.

3. България вече е подкрепила пакета „Енергетика/климат”, в който са уточнени общоевропейските и национални цели относно намаляването на вредните емисии. Установената задължителна цел за България като национален принос за достигане на 20% дял на възобновяемите енергийни източници в общото крайно потребление на енергия в ЕС е 16%. Повишаване на енергийната ефективност с 25% в сравнение с Базовия сценарий за развитие към 2020 г.

4. Дял на преждевременно напусналите образователната система от 11% до 2020 г. и дял на 30-34 годишните със завършено висше образование - 36% до 2020 г.

5. Към момента България е в процес на определяне на националната си цел за намаляване на бедността .

По-конкретно, виждането на правителството за националния принос към общоевропейските цели е изложено по-долу:

ЦЕЛ 1, „ЕВРОПА 2020”: Равнище на заетост - „достигане на 75% равнище на заетостта на жените и мъжете на възраст 20-64 г., включително чрез по-високо участие на младежите, по-възрастните лица и нискоквалифицираните работници, както и чрез по-добро интегриране на легалните мигранти”

ПРИЛОЖЕНИЕ ЗА БЪЛГАРИЯ:

Подкрепяме целта и считаме, че България ще постигне по-висока от заложената средна стойност за ЕС до 2020 г. Предлагаме при изпълнението на целта да се отчита и регионалният аспект.

1.1. Актуално състояние и текуща стойност на индикатора

По сравними данни на Евростат, в периода 2006-2008 г. се наблюдава устойчиво нарастване на заетостта (средно с около 2 п.п. годишно). Спадът в заетостта, който се наблюдава към момента, е резултат от финансовата и икономическата криза в последната година и половина.

1.2. Показатели за измерване на целта – метод за определяне и прогноза

1.2.1. Метод за определяне на целта

При определяне на националната цел по отношение на равнището на заетостта за възрастовата група 20-64 г. през 2020 г. отчитаме предложението от ЕК за „претеглените разлики”. По този метод изчислената стойност на показателя за България следва да бъде 75.8 % при прогнозна стойност от 68.6% при приета за базова 2010 г. Ето защо се залага като цел достигане ниво на заетост от 76% през 2020г.

1.2.3. Прогноза за изпълнението на целта

Предвид определената на ниво ЕС цел за коефициента на заетост от 75% и настоящата стойност на показателя за България (68.8% за 2009 г.), постигането на общностната цел е постижимо от страна на България, като наред с това ще се търси достигане на **76%** заетост до 2020 г.

За изпълнението на национална цел от 76% през 2020 г. - равнището на заетост следва да нараства средногодишно с 0.75 процентни пункта всяка година до 2020 г., което е достижимо при евентуално излизане от кризата и отчитане на икономически растеж през 2011-2012 г. и след това. За сравнение, през периода 2000-2010 г. средният прираст на равнището на заетост за възрастовата група 20-64 г. е около 1.3 процентни пункта.

В бъдеще, с оглед необходимостта от предприемане на адекватни и навременни действия и политики по отношение достигане на национално дефинираната цел, би било разумно и полезно да бъде определена **допълнителна/междина национална цел** в рамките на целия времеви хоризонт до 2020 г. Една подходяща година за това би могла да бъде 2015 г., когато се предполага, че ефектите от настоящата криза ще бъдат преодолени. Наред с това, ограниченията пред възможностите на българите да работят в страните-членки на ЕС ще са отпаднали, което би могло да създаде затруднения за работодателите в страната и да наложи предприемане на допълнителни действия. И не на последно място, годината съвпада и с периода на действие на Актуализираната стратегия по заетостта на България (2008 – 2015 г.), където има заложен редица количествени показатели за трудовия пазар.

ЦЕЛ 2, „ЕВРОПА 2020“: Инвестиции в научноизследователска и развойна дейност (НИРД) в размер на 3% от БВП за ЕС

ПРИЛОЖЕНИЕ ЗА БЪЛГАРИЯ:

Подкрепяме допълването на целта с допълнителни индикатори за иновации и ефективност на научните изследвания, които биха могли да се изведат например от “Innovation scoreboard” или други международни източници за подобен род статистика.

2.1. Актуално състояние и текуща стойност на индикатора

От 1990 г. се наблюдава почти постоянна тенденция на намаление на дела на общите национални разходи за НИРД в БВП, както от страна на държавата, така и от страна на частния сектор. Това дава основание България да бъде определена от ЕК в проучванията си за иновациите в Общността (Community Innovation Survey) и в Иновационното табло (Innovation Scoreboard) като една от „догонващите страни” в иновационната дейност.

През 2000 г. разходите за изследвания са 0.52% от БВП, от които 0.41 п.п са публични разходи, а 0.11 п.п. - частни. По последни данни за 2008 г. разходите за НИРД на България са в размер на 0.49% от БВП, като 0.33 п.п. е делът на държавата и 0.16 п.п е приносът на бизнеса. Наблюдават се значителни различия в равнището на разходите за НИРД между отделните райони от 0.5% от БВП в Югозападния район до 0.16% в Северозападния район.

2.2. Прогноза за изпълнението на целта

По отношение на числовата стойност на националната цел за инвестиции в НИРД, на базата на линейна екстраполация на тенденцията за периода 2000 – 2008 г., Европейската комисия прогнозира, че през 2020 г. България ще реализира стойност на индикатора от **0.55% от БВП**, без промяна в политиката по отношение на иновациите.

Линейната екстраполация обаче не отчита възможностите на България да ползва допълнителни средства за научни изследвания и иновации по европейски програми, като държава членка на ЕС от 2007 г. В периода до 2020 г. очакваме нарастването на европейските средства за изследвания и иновации усвоявани в България да доведе до увеличаване на общия размер на публичното финансиране за иновации, в това число и от европейските фондове.

Икономическите анализи, изготвени от Министерството на икономиката, енергетиката и туризма показват, че в периода 2010 – 2020 г. може да се очаква реструктуриране на българската икономиката от сектори с ниска интензивност на иновации, към сектори с висока интензивност на иновации. Това реструктуриране ще допринесе за повишаване привлекателността на България като център за развитие на високотехнологични продукти и услуги в областта на информационните технологии, електронните компоненти, машиностроенето, медицинската и оптична техника и други. Реструктурирането на икономиката към сектори с висока интензивност на иновации ще доведе до бързо нарастване на средствата, отделяни от частния сектор за иновации.

За изпълнение на целите на новата европейска стратегия „Европа 2020“ е необходима и промяна в за по-голям дял участие на частния сектор. В този смисъл, предвид горното, постижимата за България цел в тази област е в рамките на 1.4% до 2.0% от БВП разходи за НИРД до 2020 г., като все още се уточнява каква част от средствата да бъде покрита от публични източници и каква - от частни.

ЦЕЛ 3, „ЕВРОПА 2020“: Намалвяване на емисиите на парникови газове с 20% в сравнение с нивата от 1990 г.; увеличаване на 20% на дела на възобновяемите източници на енергия в крайното енергийно потребление; увеличение с 20% на енергийната ефективност

3.1. Актуално състояние и текущата стойност на индикаторите

А) Намалвяване на емисиите на парникови газове с 20% в сравнение с нивата от 1990 г.

В рамките на Европейската схема за търговия с емисии на парникови газове (СТЕ) в процес на определяне е общоевропейски „таван“ на емисионните квоти за целия ЕС, като от 2013 г. отпада задължението за разработване на национални планове за разпределение на квоти на емисии от държавите-членки

Намалвяването на емисиите на парникови газове трябва да бъде осъществено в периода от 2013 г. до 2020 г. Въвежда се и *междинна цел за 2013 г.*, според която количеството емисии на парникови газове от сектори *извън СТЕ* за всяка държава-членка не трябва да надвишава средното количество на тези емисии за 2008, 2009 и 2010 г. *Б) Достигане на 20% дял на възобновяемите енергийни източници в общото крайно потребление на енергия*

Сумарният технически потенциал за производство на енергия от възобновяеми източници (ВЕИ) в България е приблизително 4500 kt_оe¹ годишно. Разпределението му между различните видове източници е неравномерно, като най-голям дял притежават хидроенергията (около 31%) и биомасата (около 36%).

В) Подобряване с 20% на енергийната ефективност до 2020 г. в ЕС

През последните години се наблюдава тенденция на намалвяване на енергийната интензивност, като за периода 1999–2007 г. БВП нараства средногодишно с 5.3%, докато брутното вътрешно потребление на енергия нараства с 1.4%, а това на

¹ килотона нефтен еквивалент

електрическа енергия - с 0.9%. В резултат, енергийната интензивност на единица БВП намалява с 25.4%.

3.2. Прогноза за изпълнението на целта

А) Намаляване на емисиите на парникови газове с 20% в сравнение с нивата от 1990г.

Целта на България за 2020 г. за секторите извън СТЕ е 35 161 279 тона емисии CO₂ еквивалент. (На България, съгласно решението на Съвета, е позволено увеличаване на емисиите от секторите, които не попадат в СТЕ, с 20%, което е най-високият процент нарастване предоставен на държава-членка). Като част от ЕС страната ни следва да даде своя принос за постигане на амбициозната цел на Съюза от 20% намаляване на емисиите на парникови газове до 2020 г.

Б) Национален принос за достигане на 20% дял на възобновяемите енергийни източници в общото крайно потребление на енергия в ЕС

С Директива 2009/28/ЕО относно насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници за държавите-членки са установени национални задължителни цели. Целта за **България е 16%** дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия ² до 2020 г.

В) Национален принос към целта за подобряване с 20% на енергийната ефективност до 2020 г. в ЕС

България цели да **намали с 50%** енергийната интензивност на БВП до 2020 г. като достигне стойност на този показател от 456 тне³/M€05 спрямо равнището му за 2005 г. година от 913.3 тне/M€05. Изпълнението на предстоящите за одобрение с Енергийната стратегия на Република България 2020 мерки и политики по отношение на повишаване на енергийната ефективност има за цел да доведе до подобряване на енергийната ефективност приблизително с **25% или спестяване на повече от 5 млн.тне първична енергия** в сравнение с базовия сценарий за развитие към 2020г.⁴

ЦЕЛ 4, „ЕВРОПА 2020“: Дял на преждевременно напусналите училище под 10%; дял на младото поколение със завършено висше образование от най-малко 40%

ПРИЛОЖЕНИЕ ЗА БЪЛГАРИЯ:

За определянето и постигането на тази национална цел, водеща роля има политиката в областта на образованието. Регионалната политика, отчитайки важното значение, което има качеството на човешките ресурси за развитие на регионите в страната, косвено ще подпомага отделните райони, главно чрез планиране и програмиране на дейности насочени към подобряване качеството на образователната инфраструктура, подобряване на транспортната достъпност до училищата и университетите и чрез насърчаване на мрежи за обмяна на опит и добри практики между райони в ЕС.

4.1. Актуално състояние, текуща и прогнозна стойност на индикатора

² Брутно крайно потребление на енергия означава енергийните продукти, доставяни за енергийни цели на промишлеността, транспорта, домакинствата, услугите, включително обществените услуги, селското стопанство, горското стопанство и рибното стопанство, включително потреблението на електроенергия и топлинна енергия от енергийния сектор за целите на производството на електроенергия и топлинна енергия и включително загубите при разпределението и преноса на електроенергия и топлинна енергия. Определението е в съответствие с Директива 2009/28/ЕО.

³ тне – тона нефтен еквивалент.

⁴ PRIMES Baseline, 2007, EUROSTAT

По данни на НСИ, делът на преждевременно напусналите образованието през 2007, 2008 и 2009 г. е съответно 14.9%, 14.8% и 14.7%, т.е. налице е забавяне на темпа на изменение по този показател. Делът на завършилите висше образование сред 30-34 годишните за 2007, 2008 и 2009 г. е съответно 26%, 27.1% и 27.9%, т.е. налице е забавяне на темпа на изменение по този показател.

4.2. Прогноза за изпълнението на целта

Отчитайки темповете на изменение на индикатора за дял на преждевременно напусналите образованието през периода 2007-2009 г. считаме, че до 2020 г. ще се доближим до (достигнем) водещата цел на ЕС от 10%, като заложим национална цел от порядъка на 11%.

При запазване на сегашната тенденция, наблюдавана при индикатора „дял на завършилите висше образование сред 30-34 годишните”, до 2020 г. ще достигнем 36% при водеща цел за ЕС от 40%.

ЦЕЛ 5, „ЕВРОПА 2020”: „Насърчаването на социалното включване, в частност чрез намаляване на бедността”.

ПРИЛОЖЕНИЕ ЗА БЪЛГАРИЯ:

България подкрепя прилагането на композитен индикатор за бедността, съставен от две части: дял на хората, които са в риск от бедност (относителна бедност) и дял на хората, които живеят в материално лишение

5.1. Актуално състояние и текуща стойност на индикаторите

През последните години равнището на бедност в България се задържа на относително постоянно ниво, което бе свързано с възходящото развитие на българската икономика и наблюдаваният в следствие на това значителен растеж на доходите в страната. Към края на 2008 г. най-рискови групи се явяват безработните лица, малцинствените групи и лицата в неравностойно положение. Конюнктурната ситуация в национален и международен план се определя от намаляло търсене, задържане и дори намаляване на номиналните доходи и повишаваща се безработица. Това придава още по-голяма важност на проблема за намаляване на бедността от гледна точка на икономическите политики на правителството в дългосрочен времеви период, които да акцентират върху понижаване на риска от изпадане в бедност и намаляване на броя на лицата, намиращи се под линията на бедност.

5.2. Показатели за изпълнението на целта

България следва да подкрепи възможността за поставяне на национални цели за намаляване на бедността и сред специфични уязвими групи, намаляване на бедността сред които ще има най-голямо отражение върху общото ниво на бедност за страната.

Най-високата цел следва да се определи за групата на безработните, не само защото рискът от бедност за тях е най-голям, а и защото този индикатор е неразривно свързан и с индикаторите за бедността сред децата.

5.3. Прогноза за изпълнението на целта

С оглед липсата на приет общ европейски индикатор относно бедността **България не е на етап дефиниране на национална цел за намаляване на бедността**. Въпреки това, България подкрепя залагането на количествена цел на европейско ниво по отношение на намаляването на бедността. Количествената цел следва да се базира на данните за 2009 г., а не за 2008. България следва да подкрепи общоевропейската цел да се изрази в

два индикатора, но обединени в един - дял на хората, които са в риск от бедност (относителна бедност) и дял на хората, които живеят в материално лишение.